

Claudia
Schreiber
Emma's
geluk

'Een onweerstaanbaar en verrassend boek over een sterke vrouw die zichzelf terugvindt.' – *Esta*

LEESFRAGMENT *EMMA'S GELUK*

Over het boek

De terminaal zieke Max wil nog een keer terug naar de plek waar hij in zijn jonge jaren een fantastische vakantie meemaakte. Om zijn droom te kunnen financieren, breekt hij 's nachts in in het autobedrijf waar hij werkt. Als hij bijna betrapt wordt gaat hij er halsoverkop in een gestolen Ferrari met de buit vandoor. Zijn rit eindigt tegen een boom op het erf van een afgelegen boerderij. Emma probeert haar boerderij voor gedwongen verkoop te behoeden. Met veel liefde verzorgt zij de varkens, kippen en andere levende have. Slachten kan ze als de beste: ze zorgt voor een kort en pijnloos einde en haar worsten zijn beroemd. In huis is het echter een rommeltje en de juiste man kan ze ook maar niet vinden. Als Emma ineens een bewusteloze man en een zak vol dollarbiljetten op haar deurmat aantreft, beseft ze dat het geluk eindelijk op haar hand is: hier is dan de man waar ze van droomde en het geld om haar failliete boerderij te redden. De opmaat voor een tragikomisch liefdesverhaal met een wel heel verrassende afloop...

Emma's geluk werd in 2006 verfilmd als *Emma's Glück* en ontving tal van prijzen tijdens filmfestivals over de hele wereld. Vanaf mei 2012 is er een toneelversie in de Duitse theaters te zien.

Over de auteur

Claudia Schreiber wordt in 1958 geboren op een varkensboerderij in het dorpje Schachten in Noord-Hessen. Hoewel Schreiber zichzelf omschrijft als een echt buitenkind, is het leven op het platteland genadeloos en verre van romantisch. Er wordt vooral heel hard gewerkt.

Het gezin is lid van een conservatieve baptistengemeente en ook Schreiber is jarenlang actief in de kerk. Maar als ze zevenentwintig is, maakt ze zich los van de gemeente waarin ze is opgegroeid en gaat journalistiek, pedagogiek en sociologie studeren. Ze werkt als redacteur en verslaggever voor verschillende Duitse omroepen en als journaliste in Moskou en Brussel. Tijdens haar verblijf in het buitenland begint ze met het schrijven van boeken. Ze woont in Keulen en heeft twee volwassen zoons.

De pers over *Emma's geluk*

'Vertederend en hartverwarmend. – *Cosmopolitan*

'Een onweerstaanbaar en verrassend boek over een sterke vrouw die zichzelf terugvindt.' – *esta*

'Prachtig en indrukwekkend en zo geschreven dat je je er helemaal in verliest.' – *Nouveau*

'Een van de mooiste liefdesromans van het jaar.'
– *Handelsblatt*

De Orlando-nieuwsbrief

Bij Orlando verschijnen good reads: romans die je leest ter ontspanning, maar waardoor je tegelijkertijd wat leert over de wereld om je heen, over jezelf of over het menselijk gedrag in het algemeen. Boeken waarover je blijft praten. Bijvoorbeeld op onze website www.leescluborlando.nl.

Wil je op de hoogte worden gehouden van de romans van Orlando uitgevers? Meld je dan aan voor de nieuwsbrief via onze website www.orlandouitgevers.nl.

Oorspronkelijke titel *Emmas Glück*
© 2003 by Reclam Verlag, Leipzig. All rights reserved.
Oorspronkelijke uitgever Reclam Verlag, Leipzig
Nederlandse vertaling © 2004/2012 Orlando uitgevers,
Utrecht, en Katja Hunfeld-Bekker
Omslagontwerp b'IJ Barbara
Foto omslag © Danielle D. Hughson
Foto auteur © Anita Affentranger
Typografie Pre Press Media Groep, Zeist

isbn 978 90 449 6894 1
nur 302

www.orlandouitgevers.nl

CLAUDIA SCHREIBER

Emma's geluk

Vertaald uit het Duits door
Katja Hunfeld-Bekker

ORLANDO
uitgevers

Emma's slaapkamer was een zwijnenstal. Wasgoed pulde uit laden en kasten, stapels kranten vormden samen met stapels onbetaalde rekeningen een alternatief nachtkastje met bijpassend krukje. Stofwolken zo groot als sneeuwballen dansten onder het bed en bleven hangen aan broodkorsten.

Buiten kleurde de opgaande zon de velden rood en glinsterden de dauwdruppels op het gras. Emma rolde zich op en liet zich door haar donzen dekbed omhelzen. Ze was jaloers op haar varkens die buiten zij aan zij in het verse stro in koor lagen te ademen. Hun dagen waren zo heerlijk gevuld met nietsdoen. Of het nu vroeg was of laat, dag of nacht: de varkens lummelden maar wat rond. Ze wentelden zich in de modder, vraten, krabden hun ruggen aan het tuinhek of lagen gemoedelijk tegen elkaar aan. En wanneer ze door dit benijdenswaardige leven een majestueuze speکزwoerd hadden gekweekt, zorgde Emma voor een kort en pijnloos uiteinde. De zin van hun varkensbestaan kwam tot uitdrukking in tongstrelende worst. Emma kon zich geen leven op aarde voorstellen dat heerlijker, eenvoudiger, zinnelijker en bevredigender was dan dat van een varken op haar boerderij.

Ze stond op en liep in haar versleten nachthemd en op blote voeten naar buiten. De haan schreed haar tegemoet, trots en waardig, als een dienstdoend officier. Emma saluëerde, waarop hij gedienschtig leek te rapporteren: 'Geen bijzonderheden te melden: have en goed intact.' De kat streek langs haar benen, bedelde om gestreeld te worden en volgde Emma de tuin in.

Alles stond in bloei. Krachtige vaste planten omzoomden het houten hek. Courgettes, paprika, prei, tomaten: alle gewassen zagen er gezond uit. Er was niets aangevreten door slakken of bedorven door luizen.

Emma plukte een paar frambozen en stopte ze in haar mond. Ze genoot ervan met haar blote voeten de warmte van de vochtige grond te voelen. Teverden ademde ze de zomerlucht in en keek naar een veldleeuwerik die boven haar hoofd zat te zingen.

In de stal klopte ze de koe ter begroeting krachtig op haar achterste. Om haar ochtenddorst te lessen, ging ze onder de koe liggen en liet ze de melk direct in haar mond lopen, waarbij de straaltjes nogal eens hun doel misten. De melk druppelde op haar ogen en hals en sijpelde in het decolleté van haar nachthemd. Emma veegde als een kind met haar onderarm haar mond af. Hè wat was dat toch lekker. Daarna sloop ze het kippenhok in en haalde er drie eieren uit.

Terug in de keuken zette Emma de koekenpan op het vuur en keek ze, zoals elke ochtend, naar de ontbijttelevisie. Die werd vanochtend door haar lievelingspresentator gepresenteerd. Hij zei: 'Goedemorgen dames en heren.' Maar Emma hoorde heel duidelijk een warm en persoonlijk 'Goedemorgen Emma!'

Ze groette terug, draaide zich glimlachend om, bakte de eieren en sneed brood.

Een auto draaide het erf op. Emma herkende het karakteristieke geluid van Henners oude politieautootje, een Volkswagen Kever. Ze wreef een kijkgaatje in het vuil op haar raam en keek of de dorpsdiender een pet droeg of niet. Zonder pet kwam Henner als goed volk, met pet kwam hij om te zaniken. En hij had zijn pet op!

Vloekend greep Emma naar het geweer dat altijd geladen naast het fornuis stond en rende op blote voeten in haar met melk besmeurde hemd en onderbroek naar buiten.

Henner stond bij zijn wagen met een grote envelop in zijn hand. Hij wist dat hij slecht nieuws voor Emma had en hij wist dat Emma dat wist. Daarom vergaf hij haar dat ze met een geladen geweer in de hand op hem afkwam en brulde: ‘Maak dat je wegkomt, pennenlikker!’

De arme Henner stond tussen twee fronten. Achter hem klonk namelijk opeens een heidens kabaal. Zijn moeder was meegekomen. Met haar formidabele zitvlak wurmde ze zich achterwaarts de auto uit en terwijl ze nog klem zat tussen de zitting en het portier, begon ze tegen Emma te foeteren:

‘Mijn jongen is hier om de wet uit te voeren. Hij kan je erbij lappen, achter slot en grendel brengen kan hij je voor dat “pennenlikker” van je! Het is een belediging van een ambtenaar in functie!’

Pas nadat ze was uitgesproken had ze het voor elkaar gekregen zonder kleerscheuren de auto uit te komen. Ze kwam uit een grijze wolk tabaksrook tevoorschijn. Er droop speeksel langs een sjekkie dat in haar scheefgezakte

mondhoek hing. Ze zoog de nicotine uit de peuk, kneep haar oude ogen dicht tegen de rook en zei met een laatdunkende blik op Emma's nachthemd: 'Wat ziet je er weer uit!'

Emma ontplofte zowat van woede en schoot machteloos in de lucht.

Henner had dit kennelijk al vaker meegemaakt, want hij vertrok geen spier. Hij keek alleen maar erg verdrietig en smeekte zijn moeder: 'Stap in de auto, anders mag je nooit meer mee.' En tegen Emma zei hij met een blik op de envelop die hij in handen hield: 'Maak het alsjeblieft niet nog moeilijker dan het al is. Morgen over drie maanden loopt je termijn af. Dan moet je hier weg zijn. Je mag de dieren niet meenemen, die horen bij de boedel.'

Emma hief haar gebalde vuist alsof ze een mes vasthield.

'Je kan me wat met je boedel. Wie mijn boerderij afpikt, slacht ik af als een varken. Ik zweer het je.'

Henner wist dat ze ertoe in staat was. Deze vrouw wist wat het betekende om te doden. Hij dreigde wanhopig met zijn wijsvinger: 'Emma, ik doe net of ik dat laatste niet gehoord heb.'

Emma liet de loop van haar geweer zakken tot op de hoogte van zijn kruis.

'Rot op, Henner, of ik schiet 'm eraf.'

Henner lachte verlegen en keek naar Emma's vochtige hemd waar de contouren van haar borsten doorheen scheurden. Devoot nam hij zijn pet af en deed Emma het zoveelste aanzoek.

'Kom toch eindelijk bij me wonen, stomme trut.'

Zijn woordkeuze was typisch voor de streek waar Emma en hij woonden en had voor zover bekend ook alleen daar succes.

Met een flauwe glimlach op haar lippen liet ze haar ge-
weer zakken. Vertederd keek ze Henner aan. Dikke Hen-
ner. Klein en lelijk als ie was, onderdanig en zwak, was hij
de enige die haar ooit had willen hebben. De eerste keer
was hij zeven jaar oud geweest en zij zes. Ze hadden er toen
geen van beiden benul van gehad, maar toch was hij met
haar het maïsveld in gegaan. Het hele dorp deed het daar.
Maïs werd hier alleen maar verbouwd om die reden. Ze
had haar broek uitgetrokken, was tussen twee rijen doorge-
schoten maïs op de grond gaan liggen en had haar benen
wijd gedaan. Henner had geïnteresseerd toegekeken en...
niets ondernomen.

‘Nu moet je je dinges erin stoppen, Henner,’ had Emma
gezegd om Henner op weg te helpen.

Waarin eigenlijk, hadden ze allebei gedacht en hun on-
wetendheid voor elkaar verzwegen. Henner had zijn broek
naar beneden getrokken. En daar had het gehangen: zo
klein als een radijsje en net zo rond. En zo rood! Emma had
een jonge maïskolf geplukt en hem net zolang gepeld tot er
een vruchtje van dezelfde grootte was overgebleven. Dat
had ze aan Henner gegeven. Hij had Emma met de kolf
een duwtje tegen haar bips gegeven en zo hadden ze het
dus gedaan. Daarna had Emma haar tong naar Henner uit-
gestoken en was weggerend.

En zo waren ze volwassen geworden, waarbij Henners
radijsje helaas niet groter was geworden. Het was rond en
rood gebleven. Maar Emma kreeg wel een keer een echte
beurt: met een rijpe, door Henner bestuurde maïskolf.

Ze mochten elkaar, die twee. Ze waren al zo lang be-
vriend. Maar trouwen met Henner, dat wilde Emma niet.
Echter, wat als ze haar boerderij kwijt zou raken? Dan lagen

de zaken anders. Was zijn moeder er maar niet, het mens dat niet van zijn zijde week en weigerde hem met iemand te delen. De moeder die, zelfs nu Henner volwassen was, zijn mond in het openbaar met haar spuug afveegde, zonder dat hij daartegen in opstand durfde te komen.

Met haar blik op de oude heks, die weer in de auto was gaan zitten en een nieuw sjekkie had opgestoken, zei Emma gelaten: 'Als zij verdwijnt, ben ik van jou.'

Henner begon te stamelen en Emma wist hoe laat het was.

Haar gezicht betrok en de trekken om haar mond verhardden. Ze hief het geweer en schoot zonder waarschuwing direct een keer rechts en een keer links in het zand naast de voeten van de politieman. Henner schudde verdrietig zijn hoofd en legde de envelop op het met bloed besmeurde hakblok waarop Emma de kippen slachtte. Zonder nog iets te zeggen stapte hij in zijn oude Volkswagentje en reed het erf af.

'Jij bent toch geen echte kerel, radijsje dat je d'r bent! Hoe kan iemand op deze leeftijd nou nog bij z'n mammië ... dat bestaat toch gewoon niet!' riep Emma hem achterna.

Maar de wagen was nog niet achter de heuvels verdwenen, of Emma's mond vertrok zich tot een grimas en de tranen stroomden over haar wangen. Ze wierp een snelle blik op de grote envelop. Ze zou hem niet openmaken, besloot ze. Ze wilde het niet lezen, wilde niet onder ogen zien wat daar in ingewikkelde ambtenarentaal aan haar werd meegedeeld.

Ze zuchtte diep, alsof ze daarmee haar zorgen weg kon blazen. Al twee jaar lang had ze geen enkele rekening betaald. De vleesprijzen waren gedaald. Ze kon fokken en

slachten zoveel ze wilde. Van de boerderij, die generaties lang voldoende had opgeleverd voor hele families, kon zij niet eens meer leven in haar eentje.

Er kwam een biggetje aangehuppeld. Het begon tegen haar heen aan te schurken. Emma bukte zich en nam het op haar arm. Ze wreef haar gezicht stevig in de zachte haartjes en ging met het biggetje terug het huis in.

Max lag onrustig in zijn bed te woelen. Hij droomde zijn steeds terugkerende droom: een fles rode wijn die tergend langzaam leegliep over zijn stralend witte tapijt. Hij probeerde de fles te grijpen, maar greep telkens in het niets. En zoals altijd werd hij dan wakker. Schreeuwend. Want de rode wijn had het tapijt volledig geruïneerd. Max slaagde er nooit in de fles op tijd te pakken te krijgen. Altijd als hij omviel, werd Max in paniek wakker.

De boeken stonden systematisch geordend in de kast. Ongelezen. De boeken die hij wel las leende hij. Zijn eigen exemplaren raakte hij niet aan. Hij wilde ze bewaren voor het geval de openbare bibliotheek op een dag sloot. Het idee dat er geen ongelezen boeken meer zouden zijn, vond hij angstaanjagend. Maar zijn angst beperkte zich niet tot de eindigheid van boeken. Alles waar een einde aan zou kunnen komen, maakte hem bang. Bijna alles in dit leven, op deze aarde, kon op raken. De waterreserves bijvoorbeeld. Dus was Max heel zuinig met water. Hij waste zich met een washandje bij een fonteintje. Het nutsbedrijf had al twee keer de meter vervangen, in de veronderstelling dat niemand zo'n gering waterverbruik kon hebben. Max had voor zijn wasbeurt 's ochtends evenveel water nodig als er in een koffiezetapparaat ging.

Hij ontbeet bij kaarslicht en klassieke muziek: elke werkdag om halfzeven en in het weekend een uur later. De tafel gedekt als in een vijfsterrenhotel, met een damasten servet dat hij bijna niet vuilmaakte. Het was een dagelijks ritueel dat zijn ouders al zo hadden gevierd. Een kleine luxe. Zo werd even stilgestaan bij het geluk niet meer in oorlog te hoeven leven en geen honger meer te moeten lijden. Er kwam nooit muesli zonder Mozart, nooit een ei zonder Vivaldi op tafel. Max was opgegroeid met cantates, preludes en symfonieën. Als het maar niet atonaal was.

Hij had een ontbijtschema opgesteld. Op maandag, woensdag en vrijdag at hij een volkorenboterham met kwark en verse tuinkers. Op dinsdag en donderdag haver-vlokken met yoghurt. Op zaterdag roerei met spek en op zondag een verse fruitsalade. Max hield zich strikt aan het schema. Het leven werd er eenvoudiger door, vond hij.

Na het ontbijt waste Max zijn bordje en kopje af en zette ze terug in de kast. De enige stoel die zijn keuken rijk was, schoof hij zorgvuldig terug onder de tafel. Hij moest in een rechte hoek ten opzichte van het tafelblad staan. Nadat hij de voordeur achter zich had dichtgetrokken, ademde hij nog even op de deurklink en poetste hem op met de mouw van zijn jas. De glans van messing maakte hem gelukkig.

Max was op weg naar de dokter. Hij kwam door een winkelstraat met boetiekjes, een slager en een zaak waar in de etalage de beeldschermen van wel tien verschillende soorten televisietoestellen flikkerden. Naast die winkel bevond zich de praktijk van de dokter. Max drukte op de bel.

Omdat het even duurde voor de deur opening, staarde Max zolang naar de televisies in de etalage. Alle zenders toonden hetzelfde ontbijtprogramma met een presentator die Max niet bekend voorkwam. Hij schudde zijn hoofd. Hoe was het mogelijk dat iemand zo vroeg al zoveel kon kletsen. En wie keek er op dit uur van de dag televisie?

Hij wendde zijn blik af en keek wat voetgangers na. Aan de overkant van de straat was een terrasje. De stoelen stonden kriskras door elkaar. Sommige stoelen lagen zelfs op de grond. De wanorde maakte Max nerveus. Gelukkig zoemde op dat moment de deuropener van de praktijk.

Dokter Deckstein was begin veertig. Hij vond het prettig staande te werken, om te voorkomen dat zijn broek kreukelde. Hij had verder de tik voortdurend zijn geblondeerde kuif met een theatrale handbeweging van zijn voorhoofd weg te vegen.

‘Hoe gaat het?’

‘Ik heb weer nachtmerries gehad.’

De dokter bladerde in Max’ dossier.

‘Rode wijn op een wit tapijt. Dat is een hel voor mij, begrijpt u?’

‘Hmm. We hebben de contrastafbeelding van uw maag en darmen ontvangen. Daarop is helaas te zien dat uw duodenum is uitgedijd, de maag wordt verdrongen. De concentratie urine van de amylase bevestigt een acute belemmering bij de afvloeiing. Bent u eigenlijk getrouwd? Hebt u kinderen?’

‘Nee, ik ben vrijgezel, en mijn ouders zijn helaas ook al ...’

‘Wel, dat maakt het een stuk eenvoudiger. Ik adviseer u met klem om op zoek te gaan naar een geschikte pijnklinik.’

‘Hoezo? Ik heb helemaal geen pijn.’

‘Ziet u, dat probeer ik u nu net uit te leggen. Die komt namelijk nog, die pijn.’

‘Pardon? Ik snap het niet!’

‘Tja. Ik kan het helaas niet mooier maken dan het is, maar u hebt een hooggradig carcinoom aan de pancreas.’

‘Wat zegt u? Ik begrijp u niet.’

De arts maakte er een soort quiz van, waardoor hij kennelijk beter om kon gaan met ernstige kwesties.

‘U hebt alvleesklierkanker. Heel moeilijk te diagnosticeren en als dat al mogelijk is, is het meestal te laat. Zo staan de zaken, helaas.’

Max werd doodsbleek.

‘Waar hebt u het over?’ zei hij met verstikte stem.

‘Uw buikpijn. Uw gewichtsverlies. Daar kwam het door. De metastases zitten al in de botten, bij u vooral rond uw wervelkolom.’

‘En dat betekent?’

‘Dat u zeer veel pijn zult krijgen. En verder kunt u dikke benen krijgen, tromboses, geelzucht, diarree afgewisseld met verstopping, misselijkheid en overgeven.’

Dokter Deckstein streek een pluk haar uit zijn gezicht.

‘Het doet vooral vlak voor het einde erg pijn.’

De dokter had zich aangeleerd dat hij op dit moment medeleven moest tonen. Hij reikte Max de hand vanachter zijn bureau. Max negeerde het gebaar.

‘Welnu,’ legde dokter Deckstein uit terwijl hij zijn hand terugtrok, ‘als het pijn begint te doen houdt u het zonder medische begeleiding en een behoorlijke portie zware pijnstillers niet uit. Daarom raad ik u dringend aan een kliniek te zoeken.’

Hij zocht op zijn bureau naar een verwijzingsformulier en kletste maar door over het pancreas carcinoom. Hij scheen helemaal vergeten te zijn dat aan de alvleesklier die tegenover hem zat, nog iemand vastzat: Max. Die stond nu zonder een woord te zeggen op en verliet de praktijk.

Het was net of het buiten donker geworden was. De beeldschermen in de etalage vormden een schril contrast. De presentator danste een walsje met een studiegast, draaide wervelend in het rond en lachte. Max staarde naar de beelden en probeerde zich eraan vast te klampen. Het gedraai maakte hem duizelig. Zijn verdrongen maag speelde op, zijn hoofd tolde, hij wankelde. Maar zijn gezicht bleef star, ook toen hij droog en roerloos huilde. De tranen kruimelden als roos op zijn blazer. Er ontstonden zweetpareltjes op zijn voorhoofd, zijn lippen trilden. Hij had het gevoel dat hij moest overgeven. De presentator danste nog steeds met een lachend gezicht.

Hij moest hier weg! Stijf en met lege blik stak hij de straat over zonder op het verkeer te letten. Auto's remden en toeterden. Automobilisten vloekten. Maar Max zag en hoorde niets.

Hij kwam aan bij het smeedijzeren hek waar het terras achter lag en duwde het open. Met mechanische bewegingen begon hij de stoelen op het terras op de juiste plek te zetten. Steeds zes om een tafel: twee aan de lange zijde en één aan de korte zijde. Alle stoelen in een rechte hoek ten opzichte van het tafelblad, waarbij de afstand tussen tafelblad en rugleuning telkens identiek moest zijn. Hoewel hij vrij rustig met zijn werk begon, werden zijn bewegingen steeds bezetener. Na een tijdje rende hij tussen de tafels heen en weer om stoelen overeind en recht te zetten. Alsof

de stoelen model stonden voor zijn leven, waarin ook alles recht moest worden gezet.

Er vielen tafels om. Max verwondde zich, zonder het te merken. Hij merkte niet dat er mensen bij het hek bleven staan en naar hem staarden. Hij voelde de tranen niet en ook niet het zweet dat in straaltjes langs zijn lijf liep.

Eindelijk lukte het hem geluid voort te brengen. In het begin klonk het nog onbeholpen, niet meer dan schor gepiep, maar na een tijdje brulde hij zijn wanhoop eruit:

‘Niets niets niets niets niets. Niets beleefd, niet geleefd!’

Max was alleen. Geen vrouw had ooit geborgenheid in zijn armen gezocht, geen kind op zijn schoot een plaatsje gevonden. Hij had nooit het lef gehad. Wat als ze hem op een dag zou hebben verlaten? Het kind zou hebben meegenomen?

Zo was hij stil en star gebleven, had hij zijn leven lang braaf en dom aan zijn tafel gezeten - alleen. En nu was hij kapot. Gebroken.

Max nam in zijn razende woede de laatste overgebleven stoel, tilde hem met beide handen op, haalde ver uit en verbrijzelde hem met een geweldige klap tegen de kant van een tafel. Het hout spleet uit elkaar. Splinters vloog alle kanten op. En terwijl hij het hek uit wankelde, krijste iemand hem na dat hij de stoel moest betalen.

‘Ja, met mijn leven,’ fluisterde Max.

Snot liep uit zijn neus over zijn lippen. Hij haalde een mouw over zijn gezicht.

‘Met mijn leven.’

Voor de val van de Berlijnse muur lag de boerderij van Emma aan het einde van de wereld, maar sinds de Wende

lag hij in het hart van Duitsland. Aan beide kanten van de voormalige Duitse binnengrens werd het opheffen ervan node gemist. De hazen in het veld waren in het verleden immers zo keurig netjes gedood door het schrikdraad en de automatische schietinstallaties. Hun kadavers hadden elke ochtend in de doodszone aan de oostkant gelegen en waren door de volkskameraden regelmatig naar het westen geslingerd. De kapitalistische boeren, blij met het lekkere zondagsmaal, hadden als bedankje in panty's gewikkelde bananen teruggegooid.

De streek werd in de volksmond ook wel heel toepasselijk Hessisch-Syberïë genoemd. Je moest hier van oudsher namelijk, net als een Russische ijsvisser, diepe gaten in het pakijs boren om op gastvrijheid, vriendelijkheid en tolerantie te stoten.

Als hier al vreemdelingen bleven hangen, dan meestal als slachtoffer van een ongeluk, in het streekziekenhuis. De prachtige bomen langs de rijksweg zorgden voor een goede bezetting van de bedden. Alleen Nederlandse toeristen, die op weg naar het zuiden snel even koffie wilden zetten, stopten hier vrijwillig.

De onschuldigste zielen in deze streek vond je in de kroeg, waar mannen in karakteristieke houding over hun pilsje gebogen, gezellig tegen elkaar aan zaten te zwijgen.

De enige modeverschijnselen die deze regio ooit bereikten gingen nooit over kleding, maar over de alcoholische versnapering die in dat seizoen de beste dreun verkocht. Overigens werd dat modedrankje altijd als extraatje bij een biertje geserveerd. En zo kwam het dus dat de mensen, als ze iets over vroeger vertelden, het altijd hadden over het appelschnapstijdperk, de Persikofase, het cola-rumseizoen

en zelfs een keer de pinacoladahype, maar dat was toen de plattelandsvrouwen een uitstapje hadden gemaakt naar Hannover. Wijn werd alleen geschonken in het bejaardenhuis, waar het edele vocht uitsluitend op prijs werd gesteld als het zo zoet en zo dik was als stroop.

Er werd stevig gegeten in Hessisch-Syberïë: vlees, worst, aardappelen, rauwe ham en gebraden wild met partjes peer en rode bosbessen. Sla was toegestaan als decoratie, maar alleen als het zwom in zonnebloemolie en wijnazijn. Groente werd zo lang gekookt tot het dezelfde consistentie had als de hollandaisesaus waarin het werd geserveerd.

Bij bruiloften, vrijgezellenfeesten, bijzondere verjaardagen of begrafenissen was men gul. Elk onverwacht bezoekje werd daarentegen als een overval beschouwd. De versgebakken suikertaart werd dan haastig in de voorraadkast verstopt, de nog warme beignets met een theedoek bedekt, de worst en ham vlug in de broodtrommel gesmeten. Als de gast geen aanstalten maakte om op te stappen, kwam er een glas zoute stengels en frambozenranja op tafel.

Vis werd alleen gegeten als het kunstgebit kapot was, óf als iemand kans had gezien een paar dozijn forellen uit de vijver van een naburig dorp te vissen. Die werden dan niet gekookt of gegrild, maar gerookt en op vers brood gegeten. De boeren hadden voor deze gestolen vis speciale rookovens gebouwd. De vis uit de eigen vijver smaakte nooit zo goed.

In deze streek heerste een strikt matriarchaat. Mannen deden weliswaar gewichtig in jacht- en schuttersverenigin

gen, aan de stamtafel in de kroeg en bij de vrijwillige brandweer of tijdens dorpsbijeenkomsten, maar de vrouwen regeerden. Zij bespraken wie van hun mannen burgemeester of dorpsoudste zou worden, wanneer het tarwe gemaaid moest worden en wanneer er gewinkeld werd bij C&A in de stad.

Kenmerkend voor de vrouwen uit deze streek was hun confectiemaat. Die begon bij 48 en kon gerust oplopen tot maatje 62. De vrouwen werden Trümmer genoemd, van Trumm: brok. De omvang van een Trümmervrouw kon je alleen met open armen aanduiden. Een dergelijk formaat moest natuurlijk worden aangekweekt en dat gebeurde met taarten die bij elke gelegenheid vers werden gebakken: overheerlijke taarten als slagroomnoot, kiwicrème, Frankfurter krans, chocoladebosbes of soesjes. Dagenlang stonden de vrouwen in de keuken te bakken, te smeren en te versieren. Voor een gezelschap dat op die avond nog een stevige portie aardappels met vlees, kapotgekookte groente en verdronken sla naar binnen moest werken, rekende je een halve taart de man.

Vrouwen beheerden ook de kas. Mannen kregen zakgeld. Toch waren de Trümmer zo'n stimulans om de handen uit de mouwen te steken, dat een boer wiens vrouw voortijdig was overleden geheid failliet ging als hij niet binnen een jaar een vervangende kenau had gevonden. Lukte dat niet, dan was het terug naar moeders.

Vlak na het verlaten van het terras, had Max zichzelf weer onder controle. Hij snoot zijn neus, veegde het zweet van zijn gezicht en kamde zijn haar. Met opgeheven hoofd en strakke blik marcheerde hij weg. Zijn ziel had de noodtoe

stand uitgeroepen. Niet zijn brein, maar zijn ruggenmerg had de leiding. Lichaam en geest stonden op de automatische piloot. Niet naar links, niet naar rechts, maar met vastberaden tred voorwaarts, kilometer na kilometer.

Toen hij uren later bij het bedrijf aankwam waar hij werkte, sloop hij ongezien zijn kantoor binnen. Hij legde zijn lege hoofd op het bureau en staarde met opengesperde ogen naar de muur. Zijn armen hingen slap langs zijn lijf. Als er een pistool naast hem had gelegen, had het eruitgezien of hij zich een kogel door de kop had gejaagd.

Max kende zijn chef en vriend Hans al van voor zijn geboorte. Hun moeders hadden gezamenlijk de weeën doorstaan en op precies dezelfde tijd twee rammen met ascendant ram gebaard. Zon in het eerste huis, Mars in het vijfde, de maan in het negende, Saturnus en Venus in het twaalfde. Hans herhaalde vaak en graag dat Max en hij het levende bewijs waren van het feit dat astrologie onzin was. Hans was ambitieus, impulsief, hield van gevaar en avontuur: een echte ram dus. En als het om Max ging, zei hij: 'O, ja Max. DIE Max? Nee, hoor, echt niet!'

Hun moeders hadden samen de kinderwagens over het trottoir geduwd en later dezelfde zandbak bewaakt, waar Hans zijn schepje op Max' hoofd had getest, die daarvan niet was gaan brullen.

Hans keek op school tien jaar lang af bij Max. Hij kreeg op een gegeven moment zelfs een beter rapport dan Max, omdat hij in de klas tenminste zijn mond opendeed. Hij wist niet veel, maar kon zijn onwetendheid zo perfect camoufleren dat alle leraren hem een pienter kereltje vonden.

Max wist niet wat hij wilde worden, dus zocht Hans

maar een baan voor hen beiden. Tijdens hun monteursopleiding concentreerde Max zich op de theorie en maakte Hans zijn handen vuil. Met geld van een erfenis opende Hans zijn eigen autobedrijf en nam Max in dienst. Vanaf dat moment handelde Hans en was Max verantwoordelijk voor de boekhouding.

Het spieken van Hans was nooit opgehouden. Hij keek nog steeds af bij Max. Als hij een vrouw wilde imponeren, leende hij diens levensstijl en blaaskaakte hij over zijn liefde voor de klassieke muziek. De betere vrouwen hadden nu eenmaal een zwak voor Händel en Grieg. Ook recepten leende hij van Max. Vrouwen waren verrukt als er een man voor ze kookte. Want, wees eens eerlijk, welke vrouw krijgt complimenten voor haar kookkunsten? Precies! Maar mannen, al zijn ze nog zo lelijk, dik en oud, worden al kokend de hemel in geprezen.

Max hield van muziek en van koken, maar hij praatte er nooit over en liet Hans woekeren met de talenten die eigenlijk de zijne waren. En hij luisterde elke maandagochtend naar de opgewonden en met seks gevulde weekendverhalen van zijn vriend, blij dat het bij hem in het weekend zo rustig was gebleven.

De showroom was al uren open en Hans warmde zijn eerste klant op.

‘Ziet u, mevrouw, deze auto is gewoon een geschenk uit de hemel voor iemand die een goede auto zoekt.’

De dame in kwestie deed haar regio met haar omvang alle eer aan. De auto die Hans haar wilde aanpraten was echter piepklein. Maar Hans was een kunstenaar en elk verkoopgesprek een show. Hoe moeilijker het was, hoe groter

de kick. Kreeg hij het voor elkaar een dik mens in een klein autootje te krijgen? En met welke strategie?

‘De vorige eigenaar is docent aan het Heilige-Geest-Gymnasium,’ begon Hans en hij zocht naar een reactie in de ogen en lichaamstaal van zijn klant. ‘Hij wilde de wagen eigenlijk houden, maar hij is voor drie jaar naar Togo ...’

Hans zocht naar het beste woord. Niet gereden, gevlogen of gestuurd. Het moest meer zijn, er moest nog iets achter staan, een soort hogere macht. Uitgezonden? Klonk te veel naar werken voor Buitenlandse Zaken.

‘... naar Afrika ontboden.’

De klant keek Hans met vragende ogen aan en zei niets, maar haar blik verried dat ze meer wilde horen. Elke klant wilde verhalen horen, elke klant! En Hans had een enorme schat aan verhalen en anekdotes paraat. Dichter of handelaar in tweedehands auto’s, qua talent kwam het op hetzelfde neer, met dien verstande dat dichters meestal arm bleven en Hans rijk aan het worden was.

‘... naar een missiepost.’

De vrouw hapte toe.

‘Ach, is het werkelijk? En die hebben een leraar nodig?’

‘Zeker, mevrouw. En zijn auto moest hier achterblijven.’

‘Interessant.’

Op de voorruit van de auto prijkte een bordje met de astronomische prijs van tienduizend euro. De vrouw staarde naar het te hoge bedrag. Het werd tijd voor de aanval en Hans deed de eerste zet.

‘Hij kost zeventienduizend zoals ie hier staat, inpakken en wegwezen.’

De vrouw priemde met haar wijsvinger op het bord.

‘Maar hier staat tien.’

Hans keek op het bordje trok bleek weg. Acteurs doen er lang over om emoties op bevel te kunnen oproepen. Hans kon moeiteloos op commando bleek worden.

‘O,’ stamelde hij bedremmeld, ‘dan heb ik me vergist met een andere auto uit onze collectie.’ En hij sloeg verschrikt een hand voor zijn mond. ‘Neemt u mij vooral niet kwalijk, maar deze auto kost natuurlijk tienduizend euro,’ zei hij gedwee, terwijl hij deed of hij bang was voor de klant.

Ondertussen drukte hij stiekem op een knopje, waardoor in het secretariaat bij Dagmar een lampje ging branden. Het was voor haar het startsein om op het toneel te verschijnen en haar rol te spelen.

‘Ik bedoel, eigenlijk is deze auto wel een beetje klein. Ik heb nog andere koopjes ...’

Dagmar kwam heupwiegend, op hoge hakken en in een zwart mantelpakje de showroom in en speelde de dominante bazin. Zelfs de strenge hoornen bril ontbrak niet. Ze incasseerde voor haar optreden bij elke succesvol afgesloten deal tien procent provisie en verdiende zo meer dan met haar administratieve werkzaamheden op kantoor. Het enige wat niet gespeeld was, was Dagmars dialect. Ze was geboren en getogen in Wenen.

‘Alstublieft mevrouw! Daar komt mijn bazin!’

‘Nou dan kan zij mooi beslissen,’ zei de klant koeltjes.

‘Mevrouw, alstublieft!’ smeekte Hans.

De klant stevende op Dagmar af, die geen centimeter week, en zei: ‘Deze auto zou eerst zeventienduizend moeten kosten en nu wil uw verkoper er opeens tienduizend voor hebben.’

Dagmar wierp een blik op de prijs die op het bord stond en antwoordde: ‘Kijkt u eens mevrouw, er staat ook tien-duizend op het prijskaartje.’

‘Maar een bod is een bod!’ riep de vrouw met overslaande stem.

Dagmar draaide zich om naar Hans en vroeg streng: ‘Wat heb je deze mevrouw voor een bod gedaan?’

‘Sorry baas, maar ik heb me vergist! Het was een foutje,’ zei Hans onderdanig.

‘Hoeveel?’

‘Zevenduizend. Het was een foutje!’

Dagmar wendde zich weer tot de vrouw, vertrok geen spier en zei: ‘Mijn complimenten, mevrouw. U heeft goede zaken gedaan! U kunt goed afdingen. Een bod is een bod en de auto is van u voor zevenduizend.’ En ze wierp Hans een vernietigende blik toe die de klant moest doen geloven dat Hans er straks verschrikkelijk van langs zou krijgen.

De klant grijnsde brutaal, in de veronderstelling dat ze een koopje op de kop had getikt. In de hitte van het gesprek was ze volledig vergeten dat ze de auto misschien wel helemaal niet wilde hebben. De kleine auto was het geld namelijk niet waard. De vorige eigenaar was geen docent van het plaatselijk gymnasium, maar een meisje dat net haar rijbewijs had gehaald. Ze had de versnellingsbak volledig aan gort geschakeld.

Terwijl de klant trots wegreed met haar nieuwe aanschaf en Hans en Dagmar hun zoveelste succes vierden – ‘Je bent me er een, Hansi! Waar haal je het vandaan?’ – stapte er een donker geklede man uit een Jaguar. Hij liep de showroom binnen, begroette Hans met een broederlijke kus, legde

zijn arm om Hans' schouder en nam hem mee diens kantoor in, overigens niet zonder een ongegeneerde blik op Dagmars kont te werpen. Dagmar wist nooit helemaal zeker of Hans deze man de dominante rol liet spelen uit opportunisme, of omdat hij echt bang voor hem was.

Omdat Max op kantoor nog steeds over zijn bureau heen lag alsof hij was doodgeschoten, schrok de ervaren crimineel zich bij binnenkomst een hoedje. Hij sloeg een orthodox christelijk kruis en riep tegelijkertijd de duivel te hulp: *'Boszje moi, tsjorti sjto.'*

Hans schudde zachtjes aan Max' schouder.

'Hé Max, alles in orde met je?'

'Nee.'

De man legde een plastic zak vol dollars op het bureau van Hans. Max moest het geld natellen, terwijl Hans ging onderhandelen. De man sprak slecht Engels met een rollende 'r'. Dit keer moest het een rode Ferrari zijn. Hans gaf hem zijn woord. Geen probleem!

'Vijftigduizend,' zei Max nadat hij klaar was met tellen. Hij wilde hier niets mee te maken hebben. Dit waren zaken van Hans. Hij telde alleen het geld.

Toen de man eindelijk verdwenen was, verstopte Max de zak op de veiligste plek die het kantoor rijk was. Dus niet in de cassette met kleingeld en ook niet in de opvallend grote safe. Max rolde de zak op, opende de deur naar een kleine badkamer, bukte voor de kattenbak, woelde met een vies gezicht door de volgepoepte korrels en verstopte het pakje eronder.

Vanuit het kantoor hoorde hij Hans vragen wat er met hem aan de hand was en waar hij zo lang was geweest.

'Bij de dokter,' antwoordde Max.

‘En?’ vroeg Hans afwezig. Hij was tegelijkertijd een telefoonnummer aan het intikken.

‘Ik ga dood. Binnenkort,’ zei Max met een grafstem. Hij stond op, keek naar zijn enige vriend en zocht zijn blik. Hij deed zelfs een paar stappen in zijn richting. Hans scheen geen verbinding te kunnen krijgen en legde de telefoon neer. Hij klopte Max op diens schouder, draaide zich om en zei bij het weggaan: ‘Nou, mooi dat alles in orde is!’